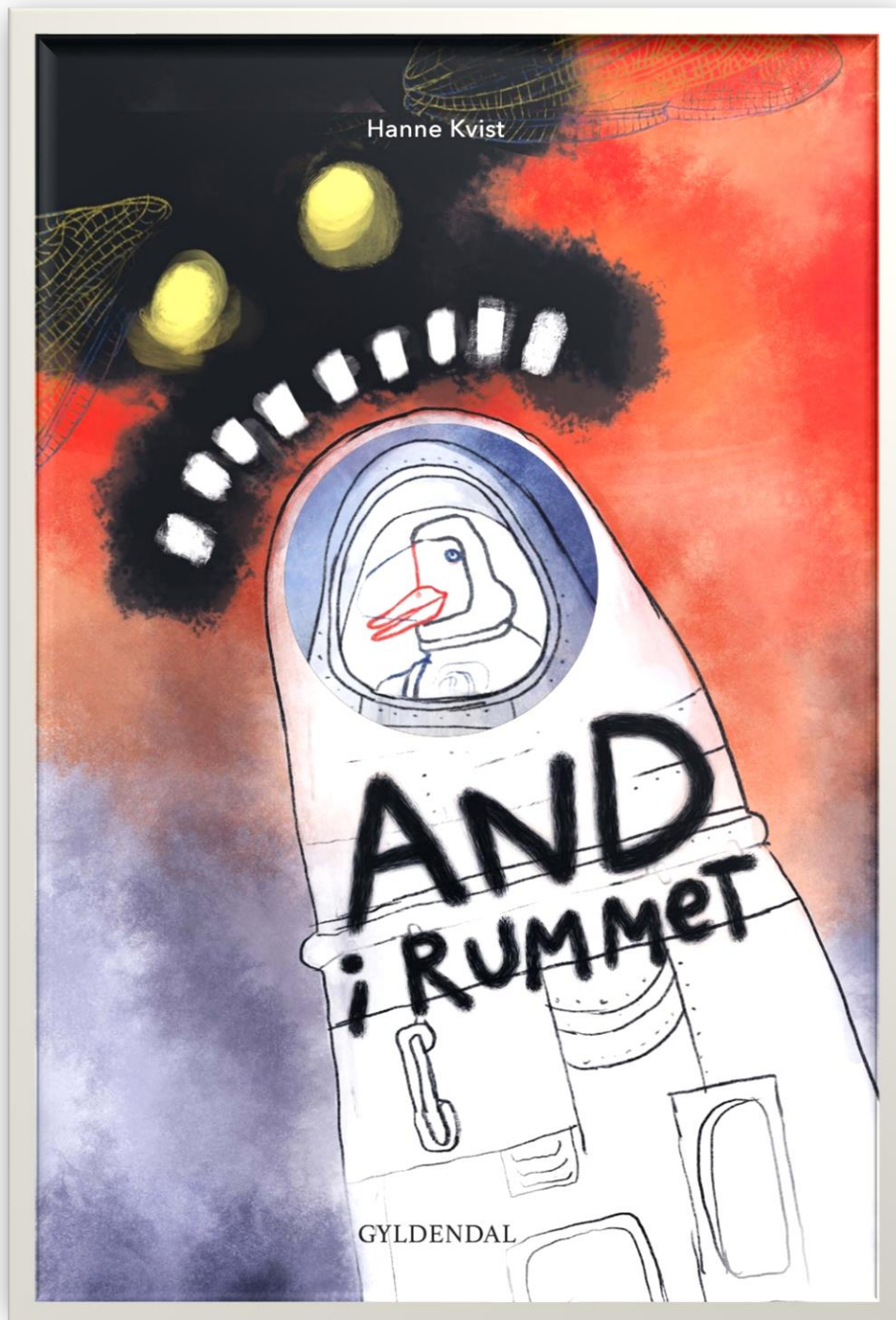

Hanne Kvist - And i rummet

Filosofiske litteratursamtaler med billedbøger

Resume af And i rummet

And keder sig i andegården, hvor alt er det samme - *ingenting sker*. And fortæller de andre ænder, at han vil rejse ud i verdensrummet. Ænderne mener slet ikke det kan gå an for and og *rapper* videre. And bygger en rumraket og rejser. Rumdagen går med rumgøremål. Der er tomt i det store univers. And læser om rummet: *Måske er der rumvæsner, som man kun kan gætte på hvordan må være og så findes der sorte huller*.

Hyggen bliver brudt. Alarm! Er det et sort hul som er på vej mod And - et sort hul fyldt af ingenting? Panik og rædsel. Bare man var blevet hjemme, selvom ænderne bare rapper og rapper!

Puha. Det var heldigvis et andet rumskib med søde væsner, som bare ville spille kort og spise vingummibamser.

Billedsiden

Billederne alluderer et barns forestillinger om universet, hvor brudstykker af fantasier, tegnefilmsfortællinger, voksne fortællinger, tegnefordybelse og undervisning i rummet har fundet sammen til en helhed. Her blander vandfarver sig med blyantstreger, størrelsesforhold skifter, stregerne er sommetider slået lige og sirligt sommetider skævt og uforsigtigt.

And er altid i forgrunden og vi kan aflæse And's følelser og reaktioner. Billederne er afstemt med teksten, men udvider rummet med detaljer omkring andegården, rumskibet og mødet med rumvæsenerne, som ikke er tekstet. Vi ser hvordan rumskibet f.eks. er lidt andeagtigt. Og særligt And's emotionelle tilstand og væren bliver forstærket med billederne.

Billedet med And i andegården (s. 6-7) samt billedet med den sorte dyreplamage (s. 18-19) der nærmer sig op er oplagte at bruge i en filosofisk billedanalyse (se aktiviteter [under læsning](#)).

Erfaringer fra klasserummet

Fare og sikkerhed: Jeg læste bogen højt for en 1. klasse. De kunne samtidig følge fortællingen på tavlen, hvor billedsiden blev fremvist. Adspurgt *om And burde rejse ud i rummet eller blive hjemme i Andegården?* støttede eleverne sig særligt til begreberne '*fare*' og '*sikkerhed*', som grundlag for at besvare ankerspørgsmålet. Der var så mange gode grunde til at rejse ud, spændingen, at

møde det fremmed og undersøge den uendelige verden, men faren! Spørgsmålet forblev engagerende og dilemmafyldt, fordi eleverne værdsatte 'fare' og 'sikkerhed' forskelligt og fordi oplevelsen af 'den relative fare' forskubber sig igennem fortællingen. Det betød at flere børn ændrede holdning undervejs. Samtidig åbner begreberne 'fare' og 'sikkerhed' op for at undersøge de mange andre filosofiske begreber, enten som rygstøtte for at rejse videre, eller drage hjem.

Jeg fastholdt derfor det samme AS1, indtil den potentielle fare og fremmedhed afslørede sig som fredelige rumvæsner.

Det sorte hul og ingenting: Billedet af den sorte plamage (forsiden og side 18-19) virkede urovækkende på de fleste børn og havde altså en emotionel effekt. Billedet denoterer både et *sort hul* og *noget dyrisk*. Billedet er derfor svært at få greb om. Det gør samtidig billedet til en god stimulus for at tale om **intet/ingenting**. Og fordi det ikke helt lader sig begribe, så er det en særlig velegnet stimulus til filosofisk samtale. Ophold dig derfor på s. 18-19 og vent med at afsløre den fredelig afslutning, hvor det viser sig at det var et rumskib med fredelige rumvæsner.

De filosofiske tematikker

Der er mange eksistentielle tematikker i bogen og det er ikke meningen, at man som facilitator skal huske det hele og have det hele med. I stedet for at 'huske det hele' og 'få det hele med', så støt dig blot til ankerspørgsmålet og vær åbnende overfor elevernes bidrag, så vil det rette spørgsmål ofte vise sig naturligt og utvungent.

1) Fare/sikkerhed

Vi kan brande os på ild. Vi kan skære os på et glasskår. Men når vi rejser ud i det ukendte og **uendelige** univers, så er det ikke længere til at **vide**, hvad vi egentlig kan slå os på. Og snart fremtræder **frygten** for noget bestemt, som **angsten** for et noget jeg-ved-ikke-hvad.

For at vide, hvilke farer som lurer og hvordan man kan sikre sig mod dem, må man kende dem og vide hvordan man skal forholde sig til dem. Menneskelivet består i høj grad i at minimere fare og øge sikkerheden gennem **videnstilegnelse** og øvelse. Alle børn ved at man brænder sig på ild og de ved

hvordan man undgår det. Alligevel begiver And sig ud i det ukendte og farefulde, hvor man kan møde et sort hul og stå over for en fare, som man ikke kan forstå eller håndtere.

Det rejser ikke alene spørgsmålet om Andegården nu er så sikker endda. Måske lurder der andre farer i andegården? Men det rejser også spørgsmålet om der er andre værdier, som betyder at faren kan være værd at opsøge eller leve med på trods og alligevel.

2) Ingenting

Intet eller ingenting er ikke blot en betegnelse for, at jeg skal lave absolut 'ingenting' i aften. Intet eller ingenting er nok snarere en **eksistentiel kategori**, som kendetegner alle mennesker. Man kan også sige det spørgende - hvis vi ikke havde nogle mangler, ideer, **håb** og mål for fremtiden, så havde vi heller ikke noget at miste, nemlig **muligheden**.

Tabet af mulighed viser sig nok klarest i frygt og angst. Frygten for at miste livet til et tigerbid eller angsten for jeg-ved-ikke-hvad-i-et-sort-hul. At forberede sig på døden består i høj grad også i at afklæde sig **muligheden** og hjælpe livet på vej mod at blive tilendebragt og overgå til intet. At stå over for sit endelige og ikke være klar er til gengæld et rum, hvor muligheden springer til og råber 'der er så meget jeg skal nå, jeg er ikke klar til at være intet'. And åbner det rum ved at rejse ud og møde det sorte hul. *Eller er det en rumting?*

3) Ensomhed/fællesskab

Ands ønsker for livet har ikke hjemme i andegården. I andegården er det *vi-heden* og *vi-forstår-os-således* herre og sådan forbliver det. Andegården er begrænset med trådnet og vaner og vi kan være sikre på at andegården ikke ændrer sig ved sig selv. And oplever det som en **kedsommelig begrænsning**. Ands ideer om hvad livet skal indebære, må derfor finde et andet sted at spire. Måske kan And kun være sig selv og blive sig selv, et sted uden for andegården? Alene i det **uendelige** univers, hvor mødet med det ukendte vil afsløre hvem And er.

Bogen svarer altså på spørgsmålet om hvordan vi kan være os selv, vise os for os selv og blive os selv? Og den svarer, at det sker med åbningen for nye erfaringer og mødet med det ukendte. Filosofisk set er det et åbent spørgsmål!

Filosofiske begreber

Fare, sikkerhed, det fremmede, det velkendte, Ingenting, intet, eksistens, død, begrænsning, grænseløshed, endeligt, uendeligt, mulighed, individualitet, ensomhed, håb, kedsomhed, vihed, fællesskab, dannelse, viden, uvidenhed.

Filosofiske Spørgsmål

Ankerspørgsmål

And i rummet følger en hjem-ude-på vej hjem- struktur. Jeg har valgt et ankerspørgsmål, som potentielt kan åbne op for alle de filosofiske tematikker, da overvejelser angående alle de filosofiske tematikker, kan bruges som begrundelse for at rejse videre eller rejse hjem.

**AS1: Burde and rejse ud i rummet eller blive hjemme i andegården?
/ Burde and rejse videre ud i rummet eller rejse tilbage til
andegården?**

AS2: Burde and blive i rummet eller tage hjem til andegården?

**AS3: Burde and invitere de andre ænder med på rumrejse, hvis han
rejser ud igen?**

Indlejrede spørgsmål

Fare/sikkerhed

Er and mest sikker i andegården eller i rummet? (hvorfor?)

Er and modig eller dumdristig?

Hvordan ved man om noget er farligt? (er det forbundet med en følelse, en fornemmelse, en viden?)

Hvad kendetegner det farlige?

Hvad vil det sige at være i sikkerhed?

Hvordan ved man om man er i sikkerhed?

Kan der være grunde til at gøre noget, som vil bringe en i større fare?

Hvis man står overfor noget ukendt, kan man så vide om man er i fare eller sikkerhed?

Ingenting

Hvad vil det sige at et sort hul er fyldt med ingenting?

Kan man være bange for ingenting?

Er et sort hul som hullet i en doughnut?

Er et sort hul ingenting eller noget?

Hvad er forskellen på en rumting og ingenting?

Hvad burde and gøre i mødet med ingenting?

Kan man bedst formidle hvad ingenting er ved at tegne det, tale om det, læse om det? (Er det overhovedet muligt?)

Ensomhed/fællesskab

Er det godt eller skidt at alt er som det plejer? (Hvorfor?)

Kan and være sig selv i andegården? (Hvorfor/hvorfor ikke?)

Er and mest ensom i andegården eller i rummet? (hvad kendetegner ensomhed?)

Gør ænderne klogt i at holde sig til andegården eller skulle de ligesom And åbne sig for det ukendte univers?

Kan man bedste være sig selv, når man er alene eller sammen med andre?

Bliver And en anden And ved at rejse ud i rummet?

Er And stadig den samme and, når han kommer hjem til andegården?

Er And's oplevelse af rummet alene and's eller er det muligt at dele den med de andre ænder?

Kan man forstå noget, som man ikke selv har oplevet?

Har and mistet noget ved at forlade andegården?

Er skolen mest som andegården eller det uendelige univers?

Aktiviteter

Jeg har KUN konstrueret og udvalgt aktiviteter, som jeg tænker vil ruste eleverne bedre til den særlige filosofiske samtale, som bogen kan åbne for.

Før-læsning

1) Billede-historie - digt en historie Udvælg et eller flere billeder fra bogen og print det/dem ud uden teksten. Lad eleverne vælge et billede, som de fortæller en historie ud fra. Spørg f.eks.: *Hvilken historie fortæller billedet?* Der skal indgå/refereres til visuelle elementer i billedet. *Gad vide hvor mange forskellige historier vi kan fortælle til et billede?*

2) Skal vi rejse ud i rummet eller blive hjemme? - Brug sproget til at argumentere (1) Lav dobbeltcirkel, hvor eleverne er vendt mod hinanden i makkerpar. Børnene i ydercirklen skal argumentere for at vi skal rejse ud. Børnene i indercirklen skal argumentere for at vi skal blive hjemme. Eleverne skiftes. Efter ca. 2 minutter bytter de rolle.

Under-læsning

3) Indret en rumraket - tegn og tænk: Hvad skal man pakke og hvordan skal man indrette sig, når man både kan møde ukendte rumvæsner, planeter med andre miljøer og temperaturer samt sorte huller? Og man i øvrigt har tænkt sig at være væk i lang tid. Måske et helt år.

Start med en fælles brainstorm og lad derefter eleverne fordybe sig i indretningen af deres egen rumraket (se 'Indret en rumraket'). Print evt. i A3.

Udvid: Lad eleverne designe rumraketter til andre dyr. Hvordan vil krokodillens, pindsvinets eller kattens rumraket se ud? På samme måde eller forskellig fra And's?

4) Begrebs-termometeret - filosofisk billedanalyse (And og det sorte hul s. 18-19): Tag udgangspunkt i filosofisk modsætningspar og lav en temperaturmåling på hvor meget det dominerer i indtrykket af billedet. Du kan bruge modsætningsparret 'fare/sikkerhed' (se 'Begrebs-termometer').

4.2) Bring and i sikkerhed eller fare - redesign et billede: Lad os eksperimentere med billedet og afsøge hvad det er ved billedet, som skaber en fornemmelse af 'sikkerhed' og 'fare'. Lad os tænke over hvad vi vil prøve at

ændre. Eleverne kan vælge at ændre på **farver, former** eller **stregene**. I anden runde kan eleverne prøve at **fjerne noget helt** eller **tilføje noget nyt** til billedet. Brug begrebs-termometeret som udgangspunkt og skab et billede, som vender rundt på forholdet mellem 'fare' og 'sikkerhed'. Eleverne kan altså skabe et billede, der både alludere mere fare eller sikkerhed.

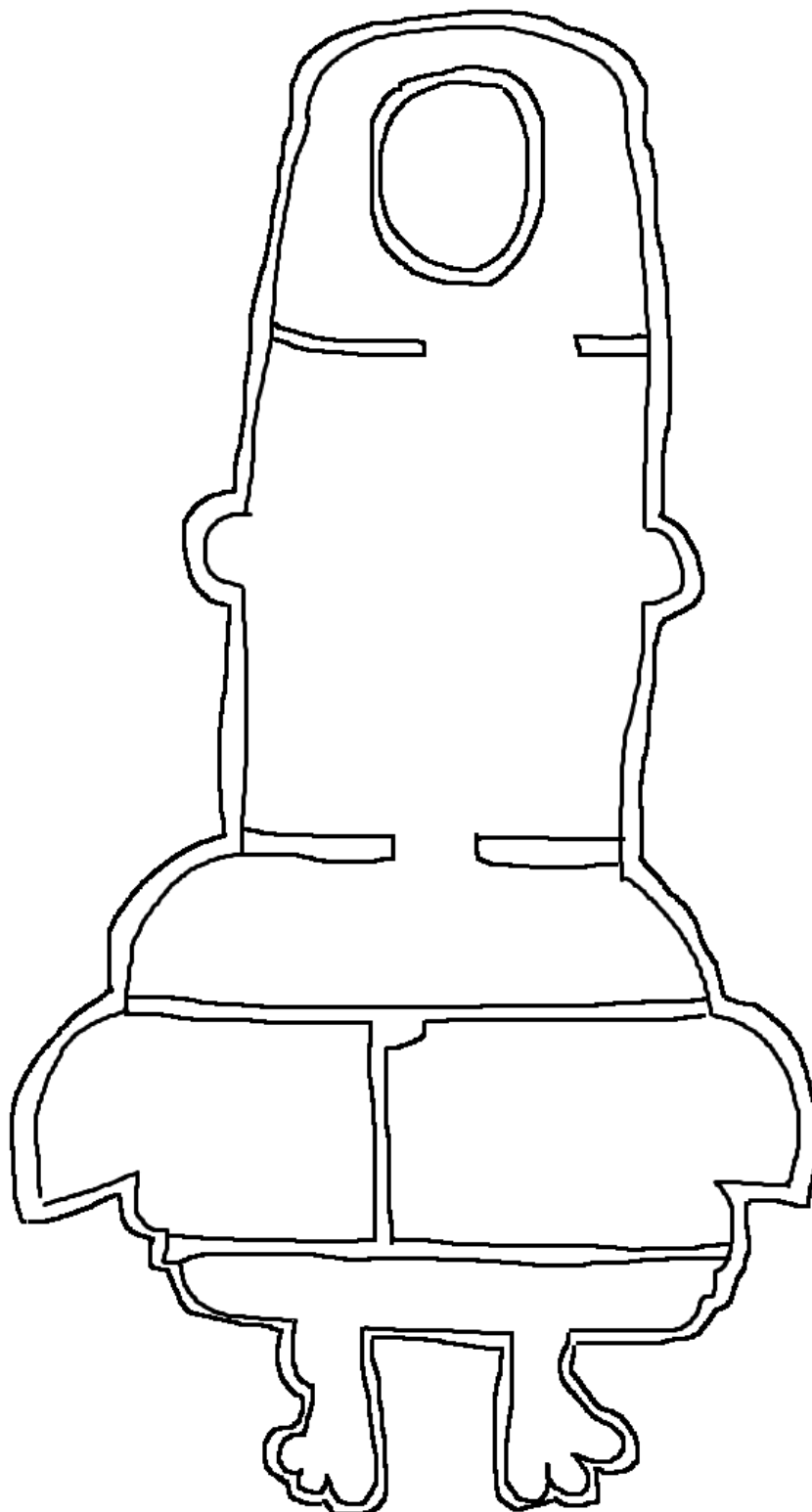
Spørgsmålet er om det er et enkelt element der skaber fornemmelsen af 'fare', eller det er en relation mellem flere elementer. F.eks. hvis vi fjernede And fra rumskibet - ville fornemmelsen af fare så forsvinde?

5) Udsigten til uendeligheden - skab et æstetisk produkt: Lav en oval ramme som den i And's rumskib. Brug rivepapir til at skabe et billede af udsigten fra and's perspektiv i rumskibet, når han ser ud i rummet. Hvordan kan man inkludere galakser, stjerner, planeter på en måde, så det skaber en dybde og stemning af uendelighed?

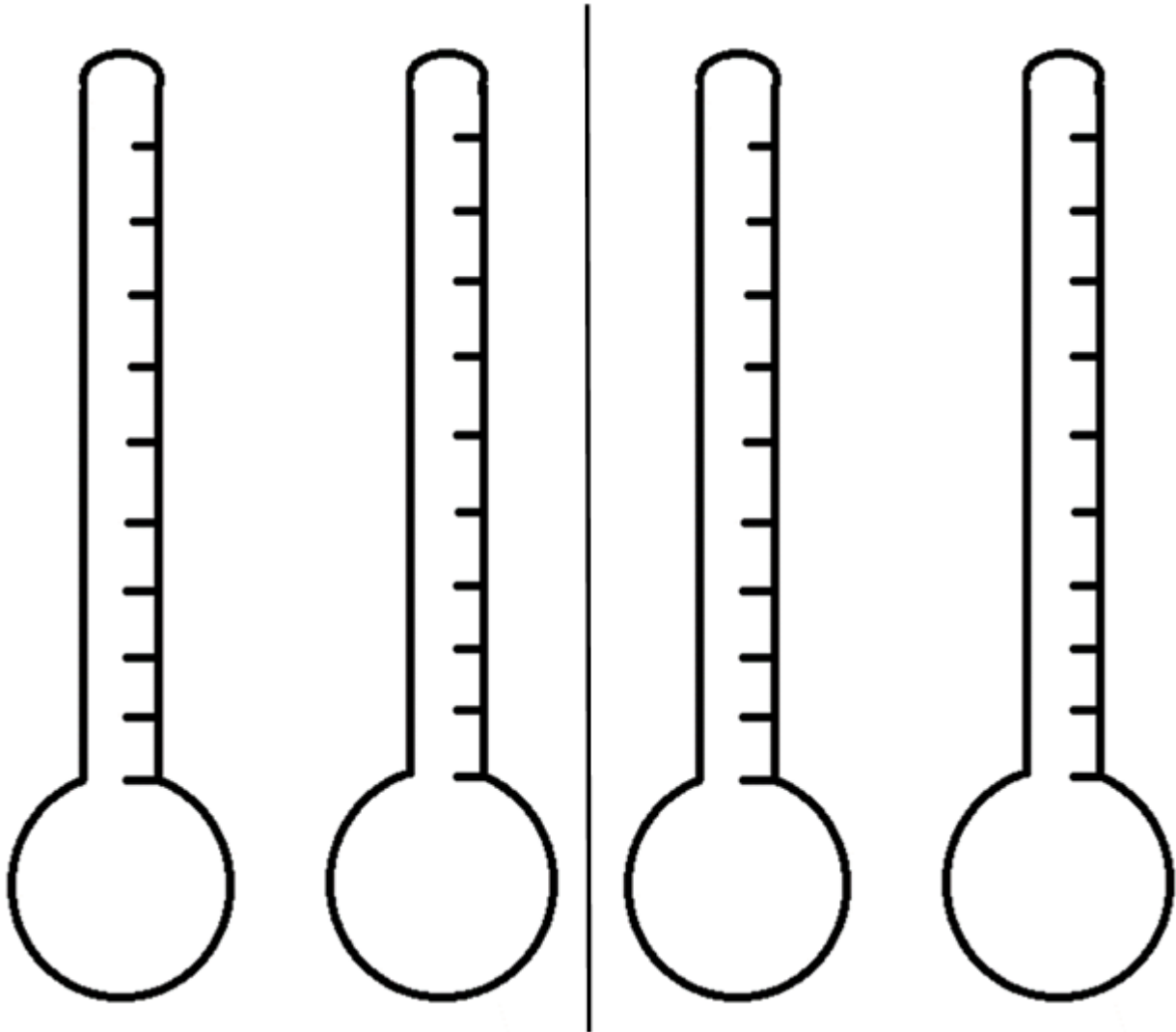
Efter-læsning

6) Skal vi invitere de andre ænder med ud i rummet? - brug sproget til at argumentere Modeller en to tekster på tavlen. **Tekst 1:** forsøg at overbevise ænderne i andegården om at de skal med på rumrejse. **Tekst 2:** Skriv en argumenterende tekst som advarer ænder i alle andegårde om hvorfor de ikke skal rejse ud i rummet. Afslut evt. med en afstemning. Hvilken tekst kan eleverne bedst tilslutte sig?

Indret en rumraket

Begrebs-termometer

Fare/sikkerhed

(før og efter)

Tak fordi du hentede vores materiale, *Filosofiske litteratursamtaler med billedbøger – And i rummet*
Håber du, dine kollegaer og elever får glæde af det.

Dette materiale er udarbejdet af Tankespirerne.
Hvis du har spørgsmål eller kommentarer til vores materiale, er du meget velkommen til at skrive til os på tankespirerne@gmail.com.

Du kan også finde os på Facebook:

<https://www.facebook.com/tankespirerne/> og Tankespirerne.dk

Al kopiering, analogt og digitalt, af dette materiale eller dele deraf er tilladt i henhold til undervisningsinstitutionens aftale med Copydan Tekst & Node. Kopiering, der går ud over begrænsningsreglerne i aftalen med Copydan Tekst & Node, kan alene finde sted efter forudgående aftale med licensgiver'.